

זֶקֶן נָתַן וְלֹא יַעֲבֹר

תיח ✧ צֶמַח מִזֶּה רִנְיָתָהּ זִיכָר לְ"צֶדֶק צַדִּיק מִקֻּוֹה שִׁדְדָה לְצַדִּיק מִסִּפְרֵי רַבְּנֵי יִהְיֶה תִּיקוֹן לְכָל" ✧
✧ "חֵק נָתַן וְלֹא יַעֲבֹר" יֵצֵא לְאוֹר עַיִן הוֹצֵאת "נִצְחָתִי וְאֵנֶכָח" שְׁעֵי יוֹשִׁיבֵת תִּיקוֹן הַמִּידוֹת ✧

הַשּׁוֹנְאִים, בְּחִינַת "מִי אֵתָה הָרַ הַגָּדוֹל לְפָנַי זָרְבָּבֶל לְמִישֵׁר", שְׂכָל
הַמוֹנְעִים הָעוֹמְדִים לְפָנָיו כְּהַר, כָּלָם יִתְבַּטְּלוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת
הָרוּח־חַיִּים הַנִּ"ל, כַּנִּ"ל).

ט וְהִנֵּה מְבֹאֵר לְמַעְלָה, כִּי הָרוּח־חַיִּים הוּא בְּהַתּוֹרָה, בְּחִינַת
"וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל-פְּנֵי הַמַּיִם" כַּנִּ"ל. וְעַל כֵּן
בְּמִצְרַיִם, שְׁתִּיָּה קָדָם קַבְּלַת הַתּוֹרָה, וְלֹא הָיָה לָהֶם מִהֵיכָן לְקַבֵּל
הָרוּח־חַיִּים, נֶאֱמַר בָּהֶם (שְׁמוֹת ו): "מִקְצֶר רוּחַ", כִּי לֹא הָיָה לָהֶם
מֵאִין לְקַבֵּל הָרוּח־חַיִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶרֶץ אַפִּים, מֵאֶרֶץ רוּחָה
כַּנִּ"ל, וְעַל כֵּן נֶאֱמַר בָּהֶם 'מִקְצֶר רוּחַ', שֶׁהוּא הַפֶּךְ אֶרֶץ אַפִּים,
שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרוּח־חַיִּים שְׂמֵמֵשִׁיכִין עַל-יְדֵי אֲנָחָה לְהַשְׁלִים
הַחֲסָרוֹן כַּנִּ"ל, כִּי הָרוּחַ הוּא שְׁלֵמוֹת הַחֲסָרוֹן כַּנִּ"ל, בְּחִינַת "וַיִּתֵּן
לָךְ מִשְׂאֵלַת לֶבֶךְ". וְזֶהוּ בְּחִינַת: "הִרְחַב פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ" –
שְׁנֵת מִלֵּא הַחֲסָרוֹן.

וְזֶהוּ בְּחִינַת מְלֶאכֶת פּוֹם – מְלֶאכֶת פּוֹם. וְהָעֲנִין, כִּי מְלֶאכֶת פּוֹם הוּא יוֹד
וְאוֹ, וְהוּא בְּחִינַת יו"ד מִיְנֵי דְפִיקוּן, כְּנֶגֶד יו"ד הַדְּבָרוֹת.
וְהַדְּפֶק הוּא עַל-יְדֵי הָרוּחַ, כִּי הוּא הַדְּפֶק הוּא בְּחִינַת כַּנִּ"ל,
כְּנֶגֶד עֲשֵׂרֵת הַדְּבָרוֹת, כִּי הָרוּחַ שֶׁהוּא הַדְּפֶק הוּא בְּחִינַת כַּנִּ"ל,
וְהוּא הוּא בְּחִינַת הַמְּשַׁכֵּת הָרוּחַ. וְהֵינּוּ מְלֶאכֶת פּוֹם – מְלֶאכֶת פּוֹם כִּי
עַל-יְדֵי הַמְּשַׁכֵּת הָרוּחַ נִשְׁלָם הַחֲסָרוֹן, שְׁזֵהוּ בְּחִינַת "הִרְחַב פִּיךָ
וַאֲמַלְאֵהוּ" – שְׁנֵת מִלֵּא הַחֲסָרוֹן כַּנִּ"ל, שְׁזֵהוּ בְּחִינַת מְלֶאכֶת פּוֹם –
מְלֶאכֶת פּוֹם כַּנִּ"ל.

וְזֶהוּ שְׂדֵקָדָק: (תְּהִלִּים פ"א): "אֲנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ הַמַּעֲלֶךְ מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם", וְקַבְּלוּ הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם הָרוּחַ, וְאֵי דִיקָא
"הִרְחַב פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ", בְּחִינַת מְלֶאכֶת פּוֹם כַּנִּ"ל, בְּחִינַת שְׁלֵמוֹת
הַחֲסָרוֹן. כִּי דִיקָא אַחַר יְצִיאַת מִצְרַיִם, בְּחִינַת "הַמַּעֲלֶךְ מֵאֶרֶץ

מְצָרִים", שָׁאז נְתַבְטֵל בְּחֵינַת מְקַצֵּר רוּחַ הַנִּל, כִּי קָבְלוּ הַתּוֹרָה שְׁשֵׁם הָרוּח־חַיִּים כַּנִּל, עַל כֵּן אִז דִּיקָא: "הִרְחַב פִּיךָ וְאַמְלֵאֲהוּ", בְּחֵינַת שְׁלֵמוֹת הַחֶסֶד, בְּחֵינַת מְלֵא פִּי, בְּחֵינַת "יִמְלֵא ה' כָּל מַשְׁאֲלוֹתֶיךָ" כַּנִּל. וְעַל כֵּן נִזְכָּר יְצִיאַת מְצָרִים בְּפָרָשַׁת צִיצִית, כִּי צִיצִית בְּחֵינַת הָרוּח־חַיִּים, בְּחֵינַת מֵאַרְבַּע רוּחוֹת וְכוּ' כַּנִּל.

גַּם דְּבַר אִז מֵעֲנִין שְׁתֵּי־עֲשָׂרָה שְׁעוֹת הַיּוֹם וּשְׁתֵּי־עֲשָׂרָה שְׁעוֹת הַלַּיְלָה, שֵׁשׁ בָּהֶם שְׁנַיִם־עָשָׂר צְרוּפֵי הַיּוֹ"ה, בְּכָל שְׁעָה יֵשׁ צְרוּף אַחֵר, וְכָל שְׁעָה נִחְלָקֶת לְתַתַּר"ף חֲלָקִים, וְכָל חֲלָק וְחֲלָק מִתַּתַּר"ף חֲלָקִים יֵשׁ בּוֹ גַּם כֵּן צְרוּף הַשֵּׁם, וְכָל זֶה הוּא בְּחֵינַת רוּחַ הַחַיִּים שֶׁבְּהַדְפָּק (עֵינֵי ר"ח שֶׁעַר הִירָאָה פ' יוֹד) וְלֹא זָכִיתִי לְשִׁמְעַת בְּאוֹר עֲנִין זֶה הַיָּטֵב. גַּם שְׂכַחְתִּי קֶצֶת מִזֶּה, וְהַמְשַׁכְּלִים יִבְיֵנוּ.

"רָכַב אֱלֹקִים רַבְתִּים אֲלֵפֵי שְׁנָאן" (תְּהִלִּים ס"ח), 'אֲלֵפֵי' – בְּחֵינַת אֲלוּפֵי עֲשׂו, וְעַל־יְדֵי 'רָכַב אֱלֹקִים רַבְתִּים' – בְּחֵינַת קְבֻלַּת הַתּוֹרָה, שְׁמִשָּׁם מְקַבְּלִין הָרוּח־חַיִּים הַרְבֵּנִים דְּקִדְשָׁה – עַל־יְדֵי־זֶה 'אֲלֵפֵי שְׁנָאן', כְּמוֹ שְׁדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָה (עֲבוּדָה זָרָה ג'): 'אַל תִּקְרִי שְׁנָאן אֶלָּא שְׁאִינָן', הֵינּוּ שְׁעַל־יְדֵי קְבֻלַּת הַתּוֹרָה, שְׁשֵׁם הָרוּחַ דְּהָרַב דְּקִדְשָׁה, עַל־יְדֵי־זֶה נְתַבְטֵלִין וְנִכְנָעִין אֲלוּפֵי עֲשׂו, רַבְרָבֵי עֲשׂו, שֵׁהֶם בְּחֵינַת הָרַב דְּקִלְפָה, בְּבְחֵינַת 'אֲלֵפֵי שְׁאִינָן', שְׁאֲלוּפֵי עֲשׂו, רַבְרָבֵי עֲשׂו, נְתַבְטֵלִין וְאִינָן:

"מִכְנַף הָאָרֶץ זְמַרְתָּ שְׁמַעְנוּ צְבִי לְצִדִּיק וְאָמַר רְזִי־לִי רְזִי־לִי אִז לִי, בְּגָדִים בְּגָדוֹ וּבְגָד בּוֹגָדִים בְּגָדוֹ" (יִשְׁעִיָהוּ כ"ד).
"מִכְנַף הָאָרֶץ" – זֶה בְּחֵינַת כְּנָפֵי הַצִּיצִית, שְׁשֵׁם הָרוּח־חַיִּים, שֶׁהוּא בְּחֵינַת כְּנוֹר שֶׁל דָּוִד שֶׁהָיָה מְנַגֵּן עַל־יְדֵי הָרוּחַ צְפוּנִית וְכוּ' כַּנִּל (עֵינֵי זוֹהַר שֶׁלַח קע"ה): כִּי הַנְּגִינָה וְהַזְמִירוֹת נִמְשָׁכִין מִהָרוּח־חַיִּים

שְׂבַכְנֵפִי רְאֵה כִּידוּעַ. וְזֶהוּ: "זְמַרְתָּ שְׂמַעְנוּ", בְּחִינַת הַנְּגוּן שֶׁל כְּנוֹר
 שֶׁל דָּוִד, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַרוּח־חַיִּים, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּנֵפֵי הַצִּיצִית,
 בְּחִינַת מְכַנֵּף הָאָרֶץ כַּנ"ל. וְעַל־יְדֵי־זֶה מְכַנִּיעִין הָרָשָׁעִים, בְּבְחִינַת
 "לֵאחֹז בְּכַנְפוֹת הָאָרֶץ וַיִּנְעָרוּ רָשָׁעִים מִמֶּנָּה".

וְזֶהוּ: "צְבִי לְצַדִּיק", פִּרְשׁ רַש"י: 'עֲתִיד לְהִיּוֹת מַצָּב וּתְקוּמָה
 לְצַדִּיקִים' – הֵינּוּ כַּנ"ל, כִּי עַל־יְדֵי הַרוּח־חַיִּים הַנ"ל
 מִתְגַּבְּרִין הַצַּדִּיקִים עַל הָרָשָׁעִים כַּנ"ל.

וְזֶהוּ: "וְאָמַר רְזִי־לִי" וְכוּ' אֹזִי לִי – פִּרְשׁ רַש"י, 'שְׁנַגְלוּ לִי שְׁנֵי
 רְזִים: רִז פְּרַעַנִּיּוֹת וְרִז יִשׁוּעָה, וְהָרִי תִרְחַק הַיִּשׁוּעָה עַד'
 וְכוּ' – הֵינּוּ כַּנ"ל, כִּי הָרוּחַ שֶׁל הָרָשָׁע גָּדוֹל בְּשַׁעֲתוֹ, בְּבְחִינַת
 רוּח־סַעֲרָה, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַצָּרוֹת וְאֲרִיכַת הַגְּלוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

וְזֶהוּ: "בְּגָדִים בְּגָדוּ וּבְגָד בּוֹגְדִים בְּגָדוּ" – כִּי יְנִיקַת הַבּוֹגְדִים
 וְהָרָשָׁעִים הוּא מְבְחִינַת פְּגָם הַבְּגָדִים, דִּהְיִינוּ פְּגָם
 הַצִּיצִית, שֶׁהֵם בְּכַנְפֵי הַבְּגָד, דִּהְיִינוּ מִפְּגָם הָאֲרַבְעָה יְסוּדוֹת,
 שְׂאֲחִיזְתָּן וְשָׂרְשָׁם הָעֲלִיּוֹן הוּא בְּחִינַת אַרְבַּע צִיצִית כַּנ"ל. אֲבָל
 סוּף כָּל סוּף: "פָּחַד וּפַחַת וּפָח עֲלֶיךָ יוֹשֵׁב הָאָרֶץ" וְכוּ' – כִּי כָל
 הָרָשָׁעִים יִכְרְעוּ וַיִּפְּלוּ, כִּי לְסוּף כָּלָה וְנִאָּבַד וְכוּ' כַּנ"ל, כִּי הַצַּדִּיקִים
 גְּמוּרִים מְכַנִּיעִין אוֹתָם וּמְשַׁפִּילִים רָשָׁעִים עַדִּי אָרֶץ עַל־יְדֵי הַרוּח־
 חַיִּים שֶׁלָּהֶם, שֶׁהוּא בְּחִינַת צִיצִית, בְּחִינַת "מְכַנֵּף הָאָרֶץ זְמַרְתָּ
 שְׂמַעְנוּ" כַּנ"ל.

כְּנוֹר שֶׁל חָמֵשׁ נִימִין – בְּחִינַת הַתּוֹרָה; וְכֵן כָּתוּב בַּזֹּהַר (צו לב.):
 'וְתוֹפְשֵׁי הַתּוֹרָה – אֵלֶיךָ דִּתְּפֹשִׁין בְּכְנוֹרָא'.

חָמֵשׁ אֲנִי אֵיךְ לָרְאֶה (חֲלִין מ"ז). – כִּי רוּחַ הַחַיִּים הוּא בְּהִרְאָה,
 וּמִשָּׁם הַמְּשַׁכֵּת הַרוּחַ שֶׁל הָאֲנָחָה, כִּידוּעַ בְּחוּשׁ, וְעַל־כֵּן
 אֵיךְ לָה חָמֵשׁ אֲנִי לָרְאֶה, כְּנִגְדַת חֲמִשָּׁה־חֲמִשֵּׁי־תּוֹרָה (עֵיין תִּיקוּן כ"ה):

ה' נִימִין דְּכִנּוּר דְּדוּד, שְׁשָׁם הָרוּח־חַיִּים כַּנ"ל: (עֵינ בְּתַקּוּנִים, תַּקּוּן י: כַּנְּפִי מִצְוָה, אֲנוּן ה' קִשְׁרִין לְקַבֵּל שְׁמַע וְכוּ', דְּאֲנוּן לְקַבֵּל ה' נִימִין דְּכִנּוּר דְּדוּד וְכוּ', עֵינ שָׁם. גַּם עֵינ בְּהַשְׁמָטוֹת הַזֵּהר):

סֵדֶר קִצּוּר לְקוּטֵי מַוְהַר"ן הַיְיִמִּי:

ח צִיצִית הֵם בְּחִינַת רוּחַ חַיִּים דְּקִדְשָׁה הַנ"ל וְעַל יָדָם מִשְׁלִימִים כָּל הַחֲסָרוֹנוֹת עַל-יְדֵי אֲנָחָה וּמְכַנִּיעִין הָרוּחַ חַיִּים דְּקִלְפָּה רוּחַ סְעָרָה רוּחַ הַטְּמָאָה וּמְגַרְשִׁים הָרַע מִן הַטּוֹב מְכַל הַמַּדּוֹת, וְעַל-יְדֵי-זֶה מְכַנִּיעִים הַחוֹלְקִים וְהַרְשָׁעִים וּמְשַׁפִּילִים אוֹתָם עַדִּי אֲרִי:

ט הַצַּדִּיק שׁוֹמֵעַ כָּל הָאֲנָחוֹת שֶׁל הַדְּבוּקִים בּוֹ כִּי מִמֶּנּוּ תּוֹצְאוֹת חַיִּים לְכָל אֶחָד כִּי הוּא "אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ" (בַּמִּדְבָּר כ"ז יח). כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבָרְכָה שִׁיזְדַּע לְהִלָּךְ נֶגֶד רוּחוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וּמִמְשִׁיךְ וּמִשְׁלִים הָרוּחַ חַיִּים שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד:

סֵדֶר חַיִּי מַוְהַר"ן הַיְיִמִּי:

וְהִנֵּה בַּמֶּאֱמָר זֶה מְבֹאֵר שְׁכַשְׁנִסְתִּילַק הַצַּדִּיק הָרֹאשׁ בֵּית. עַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּדְּלִין וְנִתְפָּרְסְמִין בְּעַלֵּי שְׁמוֹת הַטְּמָאָה וְקִדְרִיִּים וְכוּ', וְכֵן עַל-יְדֵי-זֶה בָּאִים שְׁרָפוֹת רַחֲמָנָא לְצַלֵּן. וְכָל זֶה רָאִינוּ בְּעֵינֵינוּ שֶׁבְּסִמוּךְ אַחַר פְּטִירַת הָרַב הַקְּדוֹשׁ הַנ"ל נִתְפָּרְסְם סָמוּךְ לְמִקּוֹמוֹתֵינוּ קִדְרֵי אֶחָד בְּכַפֵּר חוֹסְטִיבֵין בְּפָרְסוּם גְּדוֹל, וְהָיוּ נוֹסְעִים אֵלָיו מְכַל הַסְּבִיבוֹת, וְעָשָׂה פְּעֻלוֹת רַבּוֹת בְּשְׁמוֹת הַטְּמָאָה. וְכֵן נִתְפָּרְסְמוּ כַּמָּה וְכַמָּה קִדְרִיִּים בְּמִקּוֹמוֹת אַחֲרִים.

גַּם בְּאוֹתָהּ הַשָּׁנָה הָיוּ שְׁרָפוֹת גְּדוֹלוֹת בְּעוֹלָם עַד שֶׁכִּמְעַט שָׁלֵא הִיְתָה עִיר אַחַת שֶׁלֹּא נִשְׂרָפָה כַּמָּה פְּעָמִים, וְגַם בְּבִרְסֵלָב הָיוּ שְׁרָפוֹת גְּדוֹלוֹת כַּמָּה פְּעָמִים בְּשָׁנָה זוֹ, וְכֵן בְּעִירוֹת הַסְּמוּכוֹת

וְחַתְּנוּ רַבִּי יוֹסֵקָא עָלָיו הַשְּׁלוֹם, וְהִתְחִיל לְדַבֵּר עִם חַתְּנוֹ וְאָמַר לוֹ שְׁמַעְתִּי שְׁלֹמֶדֶת הַיּוֹם וְהִתְחִיל לְהוֹכִיחוֹ בְּאַהֲבָה שִׁיחֲזִיק בְּלַמּוּדוֹ, וְאָמַר לוֹ הֲלֹא טוֹב וַיָּפֶה כְּשֶׁלּוֹמְדִים תְּחַלֶּה וְאַחֲר־כֵּן הוֹלְכִים לַשּׁוּק לְסַחַר וְכוּ'.

וְאַחֲר־כֵּן עָנָה וְאָמַר הֲלֹא גַם אֲנֹכִי לּוֹמֵד גַּם־בֵּן, וְהַלְמוּד שְׁלִי הוּא חֲדוּשׁ וְהִתְחִיל לְהִתְפַּאֵר אֶת עַצְמוֹ וְעָנָה וְאָמַר אֲנִי יָכוֹל לְלַמֵּד אֲנִי יָכוֹל לְהִרְאוֹת לְלַמְדָן הַגָּדוֹל שֶׁבְּגְדוּלִים שְׁעֵדִין אֵינּוּ יָכוֹל לְלַמֵּד כָּלֵל וְאֵינּוּ יוֹדֵעַ כָּלֵל. וְכֵן לְהִפְךָ אֲנִי יָכוֹל לְהִרְאוֹת לְהַקְטִינִים שְׁקֵרוֹבִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וּלְהִתּוֹרָה וְכוּ' וְנִכְנַס מְשִׁיחָה זו לְתוֹךְ שִׁיחָה הַנַּ"ל וְגָלָה כָּל הָעֲנִין הַנֶּאֱמָר שֶׁם מֵעֲנִין בֵּן וְתִלְמִיד מֵה שְׁדָרִי מֵעֲלָה שׁוֹאֲלִים דִּיקָא אֵיִה מְקוּם כְּבוֹדוֹ, וּלְהִפְךָ דָּרִי מִטָּה אֲזוֹמְרִים מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, עַיִן שָׁם וְהֵבֵן הֵיטֵב.

אֲשֶׁרִי הַשָּׁעָה וְהָרַגַע שֶׁזָּכִינוּ לְשִׁמְעַת זֹאת מִפִּי הַקָּדוֹשׁ בְּעַצְמוֹ. אֲלֵמָּלֵא לָא אֲתִינָא לְעֵלְמָא אֵלָּא לְשִׁמְעַת דָּא דֵּינּוּ. וְכֵן עַל כָּל דְּבוּר וְדְבוּר שְׁשִׁמְעְתִּי מִפִּי הַקָּדוֹשׁ, בְּמָה אֶקְדֵּם הַשֵּׁם, כְּעַל כָּל אֲשֶׁר גְּמַלְנוּ, מָה אֲשִׁיב לְהַשֵּׁם כָּל תְּגִמּוּלוֹהִי עָלַי:

סדר האלקה-בית היומני:

ה. טעם דָּגָן מֵבִיא דַעַת לְאָדָם. ו. חֲמָרָא וְרִיחָנִי פְקַחִין. ז. עַל־יַדִּי הַמַּחֲלֶקֶת אֵין הַדַּעַת מִיִּשְׁבֶּת. ח. אָדָם מְצַטְעֵר מִדְּבָר, הַנִּרְאָה לְעֵינַיִם יוֹתֵר מִהַצְעֵר, שְׁמַצְעֵר מִהִדְיָעָה. ט. הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וּבְגִמּוּלוֹת־חֲסָדִים, זוֹכֵה לְהַבְנָה. י. עַל־יַדִּי פֶת שְׁחָרִית נְתַחֲכִם. יא. הַקָּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מְשַׁרְה נְבוֹאָתוֹ עַל נְבִיא שֶׁלִּיחוֹת בְּהַפְסֵק, אֲפִלוּ אֵינּוּ חָכָם. יב. הַחֲכָמִים יָכוֹלִים לְהַשְׁיֵג בְּחֻכְמָה דְּבָרִים תְּרַבֵּה שְׂאִין בְּשִׁכְלֵה הַטְּבַע לְהַשְׁיֵג. יג. הָרוֹצֵה לְהַחֲכִים יְדָרִים. יד. כְּשֶׁאָדָם רוֹצֵה לִידַע אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּאֵיזָה דְּבָר, יִפְתַּח סֵפֶר וַיִּבִּין אֵיךְ

גְּדוּלָה וּבִלְבַב נְשָׁבֵר וְשָׂאֵל הָרַב רַבִּי זְאֵב הַנִּלְאֵי אֶת הָאִישׁ שְׁהִיָּה עִמּוֹ: מַה זֶה וְעַל מַה זֶה, שְׁהוּא בְּעֶצְבוֹת מִן רֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה עַד עַתָּה? ה' יוֹדֵעַ אִם טוֹב הַדָּבָר וְגַם בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה עָשׂוּ הַקְּפוֹת בְּרִקּוּדִין וְשִׂמְחָה כַּנְּהוּג, בְּפֶרֶט שְׁהָיוּ שָׂם אֲנָשִׁים חֲסִידִים, וְהוּא זְכוֹרֵנוּ לְבִרְכָה, הָיָה גַם-כֵּן בְּבֵית-הַכְּנֶסֶת, וְלֹא רָצָה לַעֲשׂוֹת שׁוּם הַקְּפָה, רַק יָשַׁב שָׂם בְּהַכְנָעָה וּבְכַפִּיפַת רֵאשׁ (כַּאֲשֶׁר דִּרְכוּ הָיָה כֵּן עַל-פִּי הָרַב קֹדֶם שְׁזָכָה לַפְּעַל מַה שְׁהִיָּה רוֹצֶה בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה, שְׁהִיָּה לוֹ לֵב נְשָׁבֵר מְאֹד, בְּכָל פַּעַם וְכוּ' כַּאֲשֶׁר יִבְאֵר לְקַמּוֹ) וְאַחַר שִׂמְחַת תּוֹרָה אָמַר לְהָאִישׁ שְׁהִיָּה עִמּוֹ: בְּרוּךְ הַשֵּׁם פָּעַלְתִּי מַה שְׁרָצִיתִי עַל-צַד הַיּוֹתֵר טוֹב וְנָכוֹן, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הָיָה בְּדַעְתִּי לְהַתְמַהֵמָה כָּאֵן מַחְמַת חֲבוּב אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, וְעַכְשָׁו בְּרָצוֹנִי לְנַהַג נְסִיעוֹת לְבֵיתֵנוּ לְחוּץ לְאֶרֶץ עַל-כֵּן לֵךְ וּשְׂכַר הַסְּפִינָה לְסַטְנְבוֹל וְלֹא אָבָה הָאִישׁ שְׁהִיָּה עִמּוֹ לְשִׁמְעַ אֱלֹיו, וּמֵאֵן לְנַסֵּעַ לְבֵיתוֹ, כִּי אָמַר שְׁרָצוֹנוּ לְהִיּוֹת בְּטַבְּרִיָּה וְכוּ' וְהַשִּׁיב לוֹ רַבֵּנוּ, זְכוֹרֵנוּ לְבִרְכָה: מֵאַחַר שִׁאֲתָה מִתְּאַוָּה לְהִיּוֹת בְּטַבְּרִיָּה, לֵךְ וּשְׂכַר חֲמוּזִים לְשָׂם כִּי דִרְכוּ הָיָה לְבָלִי לְהַתְעַקֵּשׁ הַרְבֵּה עַל שׁוּם דָּבָר וְכוּ' וּשְׂכַר חֲמוּזִים לְעִיר הַקֹּדֶשׁ טַבְּרִיָּה, וּבָאוּ לְשָׂם לְעֵת עֶרְב וְכָל הַלַּיְלָה הָלְכוּ אֲנָשִׁי טַבְּרִיָּה לְקַבֵּל פָּנָיו, זֶה נִכְנָס וְזֶה יוֹצֵא וְהַרְבֵּה הִלְבִּישׁוּ עֵצָמָם בְּבִגְדֵי שִׁבְת לְכַבּוּדוֹ וְלֹא הָיָה יָשׁוּן כָּל הַלַּיְלָה מַחְמַת זֶה וּבִתְחִלָּה נִתְאַכְסֵן בְּבֵית שָׂאֵר בְּשָׂרוֹ נִין וְנֶכֶד שֶׁל הָרַב הַקְּדוֹשׁ מוֹרְנוּ הָרַב נַחֲמָן מִהַרְיַדְעֵנְקָא זְכוֹרֵנוּ לְבִרְכָה אֵךְ רַבִּים אָמְרוּ שְׁצָרִיכִין לְרֹאוֹת בְּשִׁבְלֵנוּ בֵּית גְּדוֹל שְׁיִהְיָה לוֹ הַרְחַבַת הַדַּעַת וּמִיד הַסְּכִימוּ שְׁיִתְאַכְסֵן בְּבֵית הָרַבֵּנִי הַמְּפָרָס הַוּוֹתִיק וְהַחֲסִיד מוֹרְנוּ הָרַב צְבִי הַרְקֵעַר, וְנִכְנָס לְשָׂם וְשָׁלַח אֱלֹיו הָרַב הַקְּדוֹשׁ הַמְּפָרָס מוֹרְנוּ הָרַב אַבְרָהָם קְלִיסְקֵר זְכוֹרֵנוּ לְבִרְכָה, כַּאֲשֶׁר שְׁיוּם הַקְּזָה הוּא אֶצְלוֹ

זֶקֶן נָתַן וְלֹא יַעֲבוֹר

תכוּ לְאֹמֵר מִזֶּה רְצוֹנֵי לְ"עֵד לְעֵד מִקֻּוּהָ שֶׁדָּף לְעֵד מִסְפְּרֵי רַבָּנוּ יִהְיֶה תִיקוּן לְכַל"ע
זֶקֶן נָתַן וְלֹא יַעֲבוֹר יֵצֵא לְאוֹר ע"י הוֹצָאת "נִצְחָתִי וְאֵנָח" שֶׁ"י יִשְׁבֵּת תִיקוּן הַמִּידוֹת

עַל־כֵּן הוּא מִן הַנְּמָנֵעַ שְׂיִלֵךְ אֶצְלוֹ לִתֵּן לוֹ שְׁלוֹם וְהַשִּׁיב רַבָּנוּ זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה, שְׁבִלָא זֶה הָיָה בְּדַעְתּוֹ לִילֵךְ אֵלָיו וּמִיד הִלֵךְ לְהַצְדִיק הַנִּ"ל, וְקָבְלוּ בְכָבוֹד גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד וּבְאַהֲבָה יִתְרָה וּבְחֶבֶד גָּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד וְגַדְל הָאַהֲבָה וְהַחֲבוּב שֶׁהָיָה לְהִרְבֵּה הַקְּדוּשׁ מוֹרְנוּ הָרַב אֲבָרְהָם הַנִּ"ל עִם כְּבוֹד רַבָּנוּ הַקְּדוּשׁ, זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה, אֵי אֶפְשָׁר לְבָאֵר וְלִסְפֹּר:

סֵדֵר שְׁלֵחֵי עֲרוּךְ הַיּוֹמִי:

(ז) יש נוהגים לברך ברכות אחרות נוספות על אלו וטעות הוא בידם: (ח) כל הברכות האלו אם לא נתחייב באחת מהן כגון שלא שמע קול תרנגול או שלא הלך או לא לבש או לא חגר אומר אותה ברכה בלא הזכרת השם: הגה ויש אומרים דאפילו לא נתחייב בהן מברך אותן דאין הברכה דוקא על עצמו אלא מברכין שהקב"ה ברא צרכי העולם וכן המנהג ואין לשנות (טור ותוס' והרא"ש פרק הרואה והר"ן פ"ק דפסחים וכל בו): (ט) לא יקרא פסוקים קודם ברכת התורה אע"פ שהוא אומרם דרך תחנונים ויש אומרים שאין לחוש כיון שאינו אומרם אלא דרך תחנונים ונכון לחוש לסברא ראשונה: הגה אבל המנהג כסברא אחרונה שהרי בימי הסליחות מתפללים הסליחות ואח"כ מברכין על התורה עם סדר שאר הברכות וכן בכל יום כשנכנסין לבית הכנסת אומרים כמה פסוקים ותחנונים ואח"כ מברכין על התורה ונהגו לסדר ברכה"ת מיד אחר ברכת אשר יצר ואין לשנות (כן משמע בתוס' ומרדכי פ"ק דברכות) וטוב לומר בשחרית אחר שמע ישראל וגו' בשכמל"ו כי לפעמים שוהין עם קריאת שמע לקרותה שלא בזמנה ויוצא בזה (טור):

סימן מז (א) ברכת התורה צריך ליוהר בה מאד: (ב) צריך לברך בין למקרא בין למשנה בין לגמרא: הגה בין למדרש (טור): (ג) הכותב בדברי תורה אע"פ שאינו קורא צריך

לברך: (ז) המהרהר בדברי תורה אינו צריך לברך: והוא הדין
דיכול לפסוק דין בלא נתינת טעם לדבריו (ר"ן פ"ק דשבת ופ' כל הצלמים
כתב דהוי כהרהור): (ה) ברכות התורה אשר קידשנו במיצותיו על
דברי תורה והערב נא וכו' ואשר בחר בנו: (ו) אומר והערב עם
וי"ו: הגה ויש אומרים בלא וי"ו וכן נהגו (רמב"ם פ"ז מהלכות תפלה ורשב"א
בשם המאור ואבודרהם). אבל יותר טוב לומר בוי"ו: (ז) ברכת אהבת עולם
פוטרת ברכת התורה אם למד מיד בלי הפסק: (ח) ויש להסתפק
אי סגי בקורא ק"ש סמוך לה מיד בלי הפסק ולכן יש ליזהר לברך
ברכת התורה קודם אהבת עולם: (ט) י"א שאם הפסיק בין ברכת
התורה ללמודו אין בכך כלום והנכון שלא להפסיק ביניהם וכן
נהגו לומר פרשת ברכת כהנים סמוך לברכת התורה: (י) אם
הפסיק מללמוד ונתעסק בעסקיו כיון שדעתו לחזור ללמוד לא הוי
הפסק והוא הדין לשינה ומרחץ ובית הכסא דלא הוי הפסק: (יא) א
שינת קבע ביום על מטתו הוי הפסק ויש אומרים דלא הוי הפסק
וכן נהגו: (יב) אף אם למד בלילה הלילה הולך אחר היום שעבר
ואינו צריך לחזור ולברך כל זמן שלא ישן: (יג) המשכים קודם אור
היום ללמוד מברך ברכת התורה ואינו צריך לחזור ולברך כשילך
לבית הכנסת המשכים קודם אור היום מברך כל סדר הברכות
חוץ מברכת הנותן לשכוי בינה ופרשת התמיד (עיין לעיל סימן א' סעיף
ו') שימתין מלאומרה עד שיאור היום: הגה ולכתחילה יטול ידיו קודם
שיברך ללמוד ואם לא היה לו מים יכול ללמוד ולברך בלא נטילה כמו בשאר
ברכות שמברך קודם נטילה כדלעיל סימן מ"ו (אגור): (יד) נשים מברכות
ברכת התורה: הגה ואומרים פרשת התמיד ויש אומרים סדר המערכה
ורבון העולמים אתה צויתנו וכו' ואם אי אפשר לאומרו בצבור יכול לאומרו
בביתו ולחזור פרשת התמיד לבד עם הצבור ויכוין בפעם השניה כקורא

בתורה (טור):

סימן מח (א) בשבת אומרים אצל פרשת התמיד פסוקי מוסף
 דשבת אבל לא בר"ח ויום טוב מפני שקורין בתורה
 בפסוקי מוסף: הגה ויש אומרים שמזכירין גם מוסף ר"ח וכן נוהגין כדי
 לפרסם שהוא ראש חודש וכן הוא לקמן סימן תכ"א (טור) ונהגו המדקדקים
 להתנועע בשעה שקורין בתורה דוגמת התורה שנתנה ברתת וכן בשעה
 שמתפללים על שם כל עצמותי תאמרנה י"י מי כמוך (אבודרהם):

סדר לראשי תפלות הימני:

קנג: רבונו של עולם, מאזין חנונים ומקשיב רננים, הנוטה און
 לשועת אביונים, מרא דעלמא כללא, אתה ידעת את לבבינו כי
 אין בנו כח לסדר תפלתנו לפניך כראוי באמת, כי אפפו עלי
 רעות עד אין מספר השיגוני עוונותי ולא יכלתי לראות, עצמו
 משערות ראשי ולבי עזבני ועתה ה' אלקי מלא רחמים, מה
 אעשה ומה אפעל ומהיכן אבקש מנוח אשר ייטב לי, כי אנכי
 ידעתי גם ידעתי גדל התרחקותי ממך בתכלית הרחוק, כי
 הרעותי את מעשי מנעורי עד היום הזה, מידי יום יום השכם
 וחטוא ואני מלא חטאים ופגמים מכף רגל ועד ראש אין בי מתם
 ולא די שלא זכיתי עדין לצאת מן החל אל הקדש אפלו כחוט
 השערה, אף גם לא חסתי על נפשי והוספתי חטא על פשע,
 חטאים על חטאים, פגמים על פגמים, עד אשר אי אפשר לבאר
 ולפרט כלל חלק אחד מאלפי אלפים ורבי רבבות חטאים ועוונות
 ופגמים גדולים ונוראים מאד שגרמתי על ידי מעשי הרעים, מה
 אמר מה אדבר מה אמר מה אדבר:

קנד: ה' אלקים, אתה ידעת כי אי אפשר להכניס כלל בתוך צרופי
 אותיות ודבורים את רבוי הפגמים והקלוקלים שלנו, כי פגמנו

וְקִלְקַלְנוּ מְאֹד מְאֹד, וְאַפְלוּ מְעַט מְעַט מַעֲשִׂים הַטּוֹבִים שֶׁהֵם
 בְּעֶרְפֵנוּ מְכַנְיִם בְּשֵׁם מַעֲשִׂים טוֹבִים, הֵם גַּם כֵּן פְּגוּמִים מְאֹד וְאִיךָ
 יוּכַל פָּגוּם כָּזֶה, מְלַכְלֵךְ כָּזֶה, מְעַרְבֵב כָּזֶה, לְבַקֵּשׁ עֶזֶר וּתְרוּפָה
 וְהַצָּלָה וּמָנוֹס לְמִלֵּט נַפְשׁוֹ מִנִּי שַׁחַת לְהִתְדַבֵּק בְּאוֹר הַחַיִּים:

קִנְיָה: וְאִם אָמַר, חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָדָה תִּקְוֹתֵי וְתוֹחֲלֹתֵי מִה', זוֹ קִשְׁיָה
 מִן הַרְאֵשׁוֹנוֹת, כִּי כָּבֵד הִזְהַרְתָּנוּ עַל יְדֵי נְבִיאֶיךָ וְצַדִּיקֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים
 הָאֱמֶתִיִּים, כִּי אָסוּר לְאָדָם לִיֵּאֵשׁ עֲצָמוֹ מִהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ לְעוֹלָם אֲךָ
 בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים חָשַׁבְתָּ מִרְחוֹק לְהִיטִיב אַחֲרֵיתָנוּ, וְהִקְדַּמְתָּ רְפוּאָה
 לְמִכְתָּנוּ, וְשַׁלַּחְתָּ לָנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים צַדִּיקֶיךָ הָאֱמֶתִיִּים הַקְּדוֹשִׁים
 אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַמָּה, אֲשֶׁר הֵם הָיוּ לְמִשְׁעָן וּלְמָנוֹס לָנוּ כִּי עַל יְדֵי
 מַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים הָעֲצוּמִים וְהַנּוֹרְאִים זָכוּ אֲשֶׁר נָתַתָּ לָהֶם כֹּחַ
 לְהַעֲלוֹת וּלְהָרִים אֶת כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר זָכוּ לְהִתְקַרֵּב אֵלֵיהֶם
 בְּאַמֶּת, לְהַחֲזִירָם בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ וּבְכַחַם הַגְּדוּלִים הָיוּ
 יְכוּלִים לְהָרִים וּלְהַגְבִּיחַ גַּם אֶת נַפְשֵׁי הָאֲמִלָּלָה מְאֹד, לְקַחַת וּלְקַבֵּץ
 גַּם פְּזוּר נַפְשֵׁי הַמְּפֹזְרֹת בְּפִזּוּר גָּדוֹל מְאֹד הָעֵיפָה וְהָרַעְבָה
 וְהַצְּמֵאָה, הַמָּרָה בְּמַרְירוֹת גָּדוֹל מְאֹד, לְכַנֵּם וּלְקַבֵּץ וּלְהַעֲלוֹת גַּם
 אֶת נַפְשֵׁי בְּתוֹךְ כָּלִיּוֹת נַפְשׁוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים בְּבַחֲיִנַת
 עֲבוּר, לְחַדֵּשׁ אֶת נַפְשֵׁי לְטוֹבָה עִמָּהֶם יַחַד "וְתָהִי לְדָל תִּקְוָה
 וְעֲלֹתָה קִפְצָה פִּיהָ" אֲשֶׁר עֵינַי רָאִיתָה צַדִּיקִים אֱמֶתִיִּים אֲשֶׁר הָיָה
 לָהֶם כָּל הַכֹּחַ הַזֶּה וְיֹתֵר מִזֶּה אֲשֶׁרִי הַנְּפָשׁוֹת אֲשֶׁר הָיוּ עוֹלִים
 וְנִכְלָלִים וְנִתְחַדְּשִׁים לְטוֹבָה עַל יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת:

קִנְיָה: וְעַתָּה הִנֵּה בָאתִי לְפָנֶיךָ ה' אֱלֹקֵי וְאֱלֹקֵי אֲבוֹתַי, שְׁתַּחֲמַל
 וְתַחֹס עַל נַפְשֵׁי הָאֲמִלָּלָה מְאֹד, וְתוֹרְנֵי וְתוֹדִיעֵנִי עֲצָה וְתַחֲבֹלָה
 מִה לַעֲשׂוֹת עִכְשָׁו בְּעֵת הַזֹּאת אֲשֶׁר נִשְׁאַרְנוּ כַּתָּרֵן בְּרֵאשׁ הַהָר כִּי
 הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת נִסְתַּלְקוּ בְּעוֹזוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים, "הַצַּדִּיק אָבָד וְאִין אִישׁ

זֶקֶן נָתַן וְלֹא יַעֲבֹר

תלמוד בבלי סנהדרין פרק ט"ז הלכה ט"ז
זֶקֶן נָתַן וְלֹא יַעֲבֹר עַל לֵב, וְאֲנָשֵׁי חֶסֶד נֶאֱסָפִים בְּאֵין מִבֵּין, כִּי מִפְּנֵי הַרְעָה נֶאֱסָפָה הַצְּדִיק:

שָׁם עַל לֵב, וְאֲנָשֵׁי חֶסֶד נֶאֱסָפִים בְּאֵין מִבֵּין, כִּי מִפְּנֵי הַרְעָה נֶאֱסָפָה הַצְּדִיק:

קִנּוּ: וְעַתָּה אַתָּה אָבִי שְׁבַשְׁמִים, אָב הַרְחֵמֵנוּ, אָב הַחֶסֶד, הַחֹמֶל בְּאַמֶּת, רֵאֵה נָא בְּעֵינֵינוּ בְּעֵת הַזֹּאת כִּי בְּצָרָה גְּדוֹלָה אֲנַחְנוּ, וְנִתְקַיֵּם בָּנוּ עַכְשָׁיו: "וְהִיתָה עֵת צָרָה לִיעֲקֹב אֲשֶׁר כָּמוֹהוּ לֹא נִהְיֶתָה", כִּי הִבִּיתָ אוֹתָנוּ מִכָּה אֲשֶׁר לֹא כְּתוּבָה בַּתּוֹרָה זֶה מִיִּתְּתָה הַצְּדִיקִים אֲשֶׁר הָיוּ נוֹשְׂאִים אוֹתָנוּ כַּאֲשֶׁר יֵשֵׁא הָאוֹמֵן אֶת הַיּוֹנֵק, וְהָיוּ חֲסִים עַל נַפְשׁוֹתֵינוּ, וְהָיוּ מְסַתְּכָלִים תָּמִיד בְּכָל עֵת עַל תְּקוּן נַפְשׁוֹתֵינוּ, לְחַדֵּשׁ נַפְשׁוֹתֵינוּ לְטוֹבָה לְחַדֵּשׁ כְּנֶשֶׁךְ יָמֵינוּ שְׁעָבְרוּ בַחֲשֵׁךְ וְעַתָּה לְהִיכֵן נִפְנֶה, לְהִיכֵן נָנוּם, מֵאֵין נִבְקֵשׁ עֶזֶר לָנוּ:

קִנּוּ: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, הַבִּיטָה בְּעֵינֵינוּ כִּי רַבּוּ מִכְּאוּבֵינוּ וְצָרוֹת לְבָבֵינוּ, מָרָא דְעֵלְמָא כְּלָא, רְעֵה אֶת צֵאן הַהִרְגָה וְהִנֵּה אֲנִי בְּעֵינֵי הוֹלֵךְ נֶעַ וְנָד כְּגוֹף בְּלֹא נְשָׁמָה, כְּגֵלָם בְּלֹא דַעַת, כְּסַפִּינָה תּוֹעָה בְּלֵב יָם בְּלִי מְנַהֵיג וְהָרוּחַ סְעָרָה הוֹלֵךְ וְסוֹעֵר מְאֹד מְאֹד בְּכָל עֵת וּבְכָל רֶגַע לְהִתְקַרֵּב אֵלַיךְ אֵינִי יָכוֹל מִחַמַּת עוֹזְנוֹתֵי הַמְּרַבִּים, וְדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה נֶעְלְמוּ מִפְּנֵי, וְאֵינִי יוֹדֵעַ עֲצָה וְתַחֲבוּלָה אֵיךְ לְבַקֵּשׁ דַּעַת וְשִׁכְל וְכַח וְגַבּוּרָה, לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרֵי הָרָע, לְהַכְנִיעוֹ וּלְשַׁבְּרוֹ לְכוּפּוֹ לְהַשְׁתַּעֲבֵד לָךְ, לְהַטּוֹת לְבָבִי אֵלַיךְ בְּאַמֶּת, כִּי תָעִיתִי מְאֹד מְאֹד מִקְדָּשְׁתָּךְ הָאֱמֶתִיּוֹת "תָּעִיתִי כְּשֶׁה אֲבִד בְּקִשׁ עֲבָדְךָ כִּי מִצּוֹתֶיךָ לֹא שָׁכַחְתִּי":

קִנּוּ: ה' אֱלֹקֵי, אַתָּה יוֹדֵעַתָּ כִּי כָל מַה שֶׁאֲנִי מוֹסִיף וּמְרַבֶּה לְדַבֵּר וּלְהַתּוֹדוֹת לְפָנֶיךָ, עֵדִין לֹא הִתְחַלְתִּי כִּלְל לְפָרֵשׁ שִׁיחָתִי לְסִפּוֹר הַתְּרַחֲקוֹתֵי מִמֶּךָ, כִּי הִתְרַחֲקוֹתֵי מִמֶּךָ וּפְגָמֵי הַמְּרַבִּים אֵי אֶפְשָׁר לְהַכְנִים כִּלְל בְּתוֹךְ דְּבוּרִים וְצָרוּפֵי אוֹתִיּוֹת וְגַם אֲנִי בְּעֵצְמִי אֵינִי יוֹדֵעַ כִּלְל הֵיכֵן אֲנִי בְּעוֹלָם, רַק אֲנִי רוֹאֵה הַתְּרַחֲקוֹתֵי מִמֶּךָ וּפְגָמֵי

הַמְּרַבִּים, כְּמוֹ מִי שֶׁמֵּבִיט מִרְחוֹק מְאֹד, כִּי מִנְעוּרֵי עַד הַיּוֹם הַזֶּה
לֹא עָבַר עָלָי עֲדִיז יוֹם אֶחָד שֶׁיִּהְיֶה שָׁלֵם בְּלִי פְּגָמִים: